

2. Рішення Великої палати Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 7 розділу II Закону України „Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні“ від 7 листопада 2018 року № 9-р/2018 URL: <http://ccu.gov.ua/storinka-knygy/412-mezhi-ta-obmezheniya>.

3. Конституція України від 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України № 30 Ст. 141.

4. Савчин М.В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму: монографія. 2018. 440 с.

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Міщенко Я.О., здобувач ступеня вищої освіти магістратра Навчально-наукового інституту «Юридичний інститут ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Науковий керівник: доцент кафедри фінансового права Навчально-наукового інституту «Юридичний інститут ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», кандидат юридичних наук, доцент, **Пожидаєва М. А.**

Розвиток ринку платіжних карток є невід’ємною складовою детінізації економіки України, легалізації доходів і витрат, оптимізації розрахунків. Сьогодні кожна третя гривня в Україні витрачається безготівково.

Значний вплив на сталий розвиток ринку платіжних карток здійснюють політико-правові фактори. Вони тісно взаємопов’язані між собою, оскільки під впливом політичного стану країни формується законодавча база та нормативно-правове забезпечення, яке регламентує діяльність на ринку платіжних карток, а також відносини між емітентами та держателями карток [1, с. 319].

На адресу Національного банку України (далі – НБУ) надходить багато скарг від громадян України стосовно виникнення спорів між клієнтами і банками щодо неналежного виконання працівниками банків операцій із використанням платіжних карток [2, с. 279]. Невиконання або неналежне виконання банками договірних зобов’язань негативно впливає на стан довіри населення до банківської системи, що може призводити до скорочення безготівкових розрахунків та до відмови громадян використовувати платіжні картки. У зв’язку з цим банківські установи згідно зі ст. 55 Закону України «Про банки і банківську діяльність» [3] зобов’язані докладати максимальних зусиль задля уникнення конфлікту інтересів працівників банку та клієнтів.

Загальні засади функціонування платіжних систем в Україні, зокрема емісії здійснення операцій із використанням електронних платіжних засобів, регулюються нормами законів України «Про Національний банк України» [4], «Про банки і банківську діяльність» [3], «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [5], Положенням про здійснення операцій з використанням електронних платіжних засобів, затвердженим постановою Правління НБУ від

05.11.2014 № 705 [6], Про затвердження Положення про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури, затвердженим постановою Правління НБУ від 04.02.2014 № 43 [7] та іншими нормативно-правовими актами України, у тому числі нормативно-правовими актами НБУ.

Проте, не зважаючи на достатню кількість законодавчих актів України, що регулюють ринок платіжних карток, існує потреба в їхньому оновленні: вдосконаленні правових засад у сфері безготівкових розрахунків, запровадженні єдиного підходу до державного регулювання діяльності платіжних систем тощо. Тобто, на законодавчо-нормативному рівні потрібно створити такі умови, що сприятимуть збільшенню частки безготівкових розрахунків і зменшенню витрат на підтримання готівкових.

Крім того, використовуються системи віртуальних грошей і СМС-платежів, які не регулюються державними органами у зв'язку з відсутністю відповідного законодавства.

Розвиток нормативно-правового забезпечення інфраструктури платіжних карток має бути орієнтовано на усунення найбільш критичних перешкод, що обмежують розвиток ринку платіжних карток, та включати такі основні заходи:

1) удосконалення нормативно-правового забезпечення захисту прав користувачів платіжних карток та підвищення безпеки їх обігу, зокрема: а) розвиток діяльності підрозділів правоохоронних органів у сфері боротьби з шахрайством при операціях з платіжними картками; б) імплементація європейської практики відповідальності емітента за втрати при несанкціонованому використанні картки; в) стимулювання операторів платіжного ринку отримати сертифікат PCI DSS; г) притягнення до адміністративної відповідальності суб'єктів господарювання, які ухиляються від обов'язку надавати держателям платіжних карток можливість здійснення розрахунків у безготівковій формі та виконання обмежень готівкових розрахунків у встановлених НБУ лімітах;

2) проведення за участю Антимонопольного комітету України перевірки відповідності тарифів та комісій при використанні платіжних карток, і, за необхідності, ініціювання заходів щодо зниження банківських комісій та платежів при емісії та використанні платіжних карт, користуванні Інтернет-банкінгом та супутніх послугах;

3) поступова імплементація норм та стандартів виконання розрахунків у рамках програми Єдиної зони платежів у євро (SEPA).

Оскільки правова база карткових платіжних систем є суттєвим чинником створення сприятливих умов для їхньої ефективної діяльності, то вона має постійно вдосконалюватись і синхронно перетворюватись відповідно до змін інших складових інфраструктури карткових технологій (технічної та технологічної бази, телекомунікаційного середовища тощо). І безперечно, законодавчі акти, що регулюють процес здійснення операцій з використанням платіжних карток, повинні бути спрямовані на підвищення рівня їх безпеки. Важливою складовою стратегії безпечного обслуговування користувачів платіжними картками є розробка і впровадження сучасних систем захисту.

Отже, внесення змін до законодавчих актів України, що регулюють ринок платіжних карток, дадуть змогу вдосконалити правові засади у сфері безготівкових розрахунків, запровадити єдиний підхід до державного регулювання діяльності платіжних систем в Україні, створених як банками, так і небанківськими установами. Усе це створить умови, які сприятимуть збільшенню частки безготівкових розрахунків і зменшенню витрат держави й бізнесу на підтримання готівкового обігу.

Список використаних джерел:

1. Капралов Р. О. Вплив макросередовища на функціонування ринку банківських платіжних карток в Україні. *Бізнесінформ*. 2013. №8. С. 317–324.
2. Корецька Н. І. Фактори, що впливають на функціонування ринку платіжних карток. *Економічний форум*. 2016. № 2. С. 275-285.
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12. 2000 № 2121 (із змін. і доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
4. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.99 № 679 (із змін. і доповн.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
5. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2346-III (із змін. та доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
6. Про затвердження Положення про здійснення операцій з використанням електронних платіжних засобів: постанова Правління Національного банку України від 05.11.2014 № 705. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
7. Про затвердження Положення про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури: постанови Правління Національного банку України від 04.02.2014 № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

ПРАВО НА ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Надірова К. Д., здобувач ступеня вищої освіти бакалавра 2 курсу Навчально-наукового інституту № 3, Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Сьох К. Я.**

Зазначається, що створення національної системи захисту прав інтелектуальної власності є одним з найважливіших напрямів стратегії інтеграції України до Європейського Союзу і світового співтовариства в цілому. У контексті адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу розглянуто міжнародно-правові акти з права інтелектуальної власності, ратифіковані Україною, які стосуються діяльності бібліотек. Наголошується, що бібліотечні фонди становлять об'єкти авторського права та суміжного права.

Історично склалися дві системи інтелектуального права— системами загального (США, Велика Британія) і цивільного права (Німеччина, Франція). Концептуальна різниця між ними полягає в тому, що перші охороняють лише майнові права, другі — майнові і немайнові права.